

การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
USING THE 4 PRINCIPLES OF SECULAR DHAMMA TO SOLVE CONFLICT
PROBLEMS IN KHOK
SUNG SUBDISTRICT MUEANG DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

บุญช่วย กิตติวิชญกุล

Boonchuay Kitthiwichayakul

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: Kraisorn.des@neu.ac.th

วันที่รับบทความ: 3 ตุลาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 27 ตุลาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 30 ตุลาคม 2566

Received: October 3, 2023; Revised: October 27, 2023; Accepted: October 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 359 คน กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 10 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า : (1) การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเสียสละ ด้านการอดทน ด้านความซื่อสัตย์และด้านการฝึกตน ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (X2) ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล (X4) และปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัว

พยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .738 .602 และ .237 ตามลำดับ และ (3) จำเป็นจะต้องมีสัจจะผู้อื่นให้ความเคารพเชื่อถือ เพราะเป็นผู้มีความจริงใจ รักษาคำพูด ไม่โลเลเพราะผู้ยึดมั่นในสัจจะย่อมสามารถจะปฏิบัติหน้าที่อย่างได้ผลทันเวลาและประสบความสำเร็จได้ มีทมะทำให้คนเราอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันโดยง่ายและรู้จักหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งหลายได้ มีขันติจะทำให้หลีกเลี่ยงจากความเสื่อมจากเหตุต่าง ๆ

คำสำคัญ: การใช้หลักพรวาธรรม 4, การแก้ไขปัญหา, ความขัดแย้งในตำบลโคกสูง

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the use of the 4 principles of Seculardhamma to resolve conflicts, (2) to study factors affecting the use of the 4 principles of Seculardhamma to resolve conflicts, and (3) to study the guidelines Using the 4 principles of Secular Dhamma to solve conflict problems in Khok Sung Subdistrict, Mueang District, Chaiyaphum Province The sample group consisted of 359 people who were eligible to vote in Khok Sung Subdistrict, Mueang District, and Chaiyaphum Province The target group includes administrators, civil servants, and community leaders in Khok Sung Subdistrict, Ammuang District, Chaiyaphum Province, totaling 10 people. It is a quantitative research and qualitative research Statistics using frequency distribution statistics and percentage of respondents Analyzed by presenting in tables using mean statistics and standard deviation multiple regression analysis using sequential variable selection method. Accompanying the discussion of results Data analysis and descriptive analysis the results of the research found that: (1) Using the 4 principles of Secular Dhamma to resolve conflicts. Overall, it is at a moderate level. They can be arranged in descending order as follows: Sacrifice, patience, honesty and self-discipline, respectively (2) Factors affecting the use of the 4 principles of Secular Dhamma to resolve conflicts Statistically significant factors include the relationship conflict factor (X2), the information conflict factor (X4), and the interest conflict factor (X5). The coefficient of the predictor in the raw score (b) is equal to .738. .602 And .237 respectively and (3) it is necessary to have the truth to be respected and trusted by others. Because he is sincere, keeps his word, does not waver, because a person who adheres to the truth will be able to perform his duties effectively in time and be successful. Meetama makes us live together happily with others in society. They do not easily quarrel with each other and know how to avoid all vices. Having patience will avoid deterioration from various causes because you have a strong mind.

Steady, patient, tolerant not being intoxicated with various temptations is a guarantee of building your own status and life.

Keywords: Using the principles of Secular Dhamma 4, Troubleshooting, Conflict in Khok Sung Subdistrict

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยบอกถึงความเสื่อมโทรมของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี อันจะก่อความเสียหายให้กับคนรอบข้างคือคนในครอบครัวและสังคมนั้น ในทางพระพุทธศาสนาได้มองไปถึงสาเหตุจากองค์ประกอบภายใน คือ ตัวกิเลสภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งเดิมทีมีความบริสุทธิ์ แต่เพราะอุปกิเลสที่จรมารจึงทำให้มนุษย์เกิดมิจฉาทิฐิคือความคิดในทางผิด ๆ และตกเป็นทาสของอารมณ์ร้ายต่าง ๆ อาทิ อารมณ์ชักนำให้ใคร่ ให้รัก อยากได้ ได้แก่ ความอิจฉาริษยา ความอยากได้ ความโกรธ ความหลงผิด ฯลฯ ผู้ที่ตกอยู่ในวังวนของอารมณ์เช่นนี้เมื่อมีองค์ประกอบภายนอกมา เสริมด้วย เช่น เศรษฐกิจฝืดเคือง ความมีทัศนคติที่ผิดของคนในชุมชน หรือสังคม โดยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคมทุกประเทศทั่วโลก โดยผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นเด็กและสตรี ซึ่งนับวันจะยิ่งเพิ่มจำนวนและทวีความรุนแรงก่อให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันนี้ ซึ่งเกิดจากหลายปัจจัยตั้งแต่ปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคม โดยมีสาเหตุมาจากบุคลิกภาพอันเป็นผลจากพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดู ความเจ็บป่วยทางจิตครอบครัวแตกแยก ปัญหาทางเศรษฐกิจ การใช้สารเสพติด การดื่มสุรา การเล่นเกมพนัน การแบ่งชนชั้น เชื้อชาติและวัฒนธรรม ฯลฯ (สุภัทร รัตนบุรี และคณะ, 2563)

อย่างไรก็ตามจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยีในโลกปัจจุบันทำให้องค์กรต้องปรับตัว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและสิ่งที่ยากลำบากที่สุดในการบริหารความเปลี่ยนแปลง ก็คือ เรื่องความขัดแย้งของมนุษย์เพราะมนุษย์ มีความรู้สึก มีทัศนคติมีความต้องการและมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละบุคคล หากเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำให้มนุษย์ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ก็อาจเกิดความขัดแย้งและต่อต้าน แต่การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงนั้นมิได้ หมายความว่า ผู้ต่อต้านเป็นบุคคลชั่วร้ายเป็นอันตรายไม่พึงปรารถนาโดยพื้นฐานธรรมชาติแล้ว มนุษย์ต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต ไม่ต้องการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมนุษย์มีความพึงพอใจในสถานภาพของเขาในปัจจุบัน ความเครียดและความวิตกกังวลจากการเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ (พระครูสุตฺตฺตฺมิกฺขณฺ (ญาณวฑฺฒโน สุขหฺนฺ, 2563)

ความขัดแย้งนับได้ว่าเป็นสถานการณ์ปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในเรื่องอำนาจ ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในเรื่องสถานะทางสังคมและความขัดแย้งในเรื่องที่เป็นนามธรรมไม่ว่าจะเป็นการคิด การพูดและการกระทำ แต่เมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้น และ

มนุษย์ไม่สามารถที่จะแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ทัน่วงทีความขัดแย้งที่ก่อตัวขึ้น ก็จะขยายวงกว้างเป็นการทะเลาะวิวาทกันในระดับที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นบทสรุป ของความขัดแย้งก็จะกลายเป็นแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่ไม่ขึ้นตรงต่อกลุ่มใหญ่ทั้งในแง่ของความคิดและการปฏิบัติส่งผลกระทบต่อสันติสุขของสังคมสังคมเป็นการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ในขณะเดียวกันมนุษย์ในสังคมก็อาศัยบรรทัดฐานหรือกฎหมาย ระเบียบประเพณีและสมมติสถานภาพ พร้อมทั้งบทบาทที่เหมาะสมให้แก่บุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีอภิสิทธิ์และมีเกียรติ (Morris, 2004)

สังคมในโลกปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความไร้ระเบียบ (Chaos) ตัวแปรสำคัญของสภาวะที่อยู่บนพื้นฐานของบุคคลที่มีความแตกต่างและหลากหลายไปด้วยค่านิยม ทัศนคติ ภาษา ศาสนา ความต้องการผลประโยชน์ ตามด้วยความขัดแย้งตามแนวคิดพระพุทธศาสนา ดังนั้นความขัดแย้งตามแนวคิดพระพุทธศาสนานั้น แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ความหมายของความขัดแย้งในแง่ของธรรม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความต้องการ ความเห็น การปฏิบัติค่านิยมและโครงสร้างที่มีความขัดกันไม่ลงรอยกัน ความหมายของความขัดแย้งในแง่ของธรรม มีหลายนัย กล่าวคือ ความบาดหมาง การทะเลาะ การแก่งแย่ง การวิวาท การมุ่งร้ายกัน การถกเถียงกัน และประเด็นที่สองความหมายในแง่ของวินัย หมายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ที่เรียกว่าอธิกรณ์ สาเหตุแห่งความขัดแย้งสาเหตุแห่งความขัดแย้งตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ตัณหา หรือความทะยานอยาก ความต้องการสิ่งเสพปรนเปรอ เรียกว่า ตัณหา ที่มุ่งประสงค์เอาเวทนาและต้องการสิ่งสำหรับเอามาเสพเสวยเวทนาหรือสิ่งที่จะปรนเปรอตัวตนและความต้องการคุณภาพชีวิต เรียกว่า ฉันทะ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

ชุมชนตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่จะมีปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากความคิดเห็นที่มีมุมมองที่ต่างกันไป เช่น เรื่องการเมือง การแบ่งพักแบ่งพวก ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ของกลุ่มและปัญหาต่างๆ และความไม่ลงรอยระหว่างญาติพี่น้อง เหมือนกับสังคมส่วนใหญ่ของประเทศไทย ซึ่งจากเดิมที่เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและความมั่นคงทางพระพุทธศาสนาที่เข้มแข็ง สังเกตจากการสร้างวัดที่มีความยิ่งใหญ่ในชุมชน เห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมามีความสามัคคี การช่วยเหลือการเสียสละเป็นอย่างมากและดี แต่ยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมในครั้งสมัยก่อนในเรื่องความเชื่อต่าง ๆ แต่จากสภาพการทำงานที่เร่งรีบต่อเวลาและความต้องการของสังคมทำให้ประชาชนห่างหายการเข้าวัดและปฏิบัติธรรม การทำกิจกรรมร่วมกันหรือความศรัทธามีความเปลี่ยนแปลงไป สังคมปัจจุบันจึงมีปัญหามากมายและความสามัคคีการขอความร่วมมือของคนในชุมชนน้อยลง อาจจะเป็นเพราะการที่พระสงฆ์ตั้งศรัทธาไม่ได้หรือพระสงฆ์ไม่นำศรัทธาหรือประชาชนขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิตก็เป็นไปได้หลายทางหลายแง่คิด (คณะทำงานและคณะอนุกรรมการ, 2557) จากปัญหาดังกล่าวหรือปัญหาที่มากกว่านี้ในสังคมปัจจุบันและสังคมในชุมชน ผู้ศึกษาเห็นและเข้าใจเป็นอย่างดีมีเหตุผลเป็นผลให้ครอบครัวขาดความสมดุลและนำไปสู่การเผชิญปัญหาที่สลับซับซ้อนหลากหลายยิ่งขึ้นได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่นำไปเป็นปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาผู้สูงอายุขาดการดูแล ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นปัญหายาเสพติดและอื่น ๆ จากปัญหาและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมต่าง ๆ จึงทำให้ผู้ศึกษามี

ความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ตลอดจนแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและการแก้ไขปัญหา ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 3) เพื่อแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยผสมวิธี โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3,590 คน (ข้อมูลจาก สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิ วันที่ 18 กรกฎาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3,590 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 359 คน (กัลยา วาณิชบัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.802 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย

1) การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความซื่อสัตย์	3.05	0.62	ปานกลาง
ด้านการฝึกตน	3.03	0.70	ปานกลาง
ด้านการอดทน	3.06	0.75	ปานกลาง
ด้านการเสียสละ	3.09	0.68	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.46) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเสียสละ ($\bar{X}=3.09$ S.D.=0.68) ด้านการอดทน ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.75) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.62) และด้านการฝึกตน ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม	3.01	0.60	ปานกลาง
ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์	3.03	0.70	ปานกลาง

ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง	3.05	0.74	ปานกลาง
ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล	3.08	0.62	ปานกลาง
ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์	3.02	0.46	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.01	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.74) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.62) ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.74) ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.46) และปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.60) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.237	.695		1.780	.000	-.129	2.604
ปัจจัยความขัดแย้งด้าน ค่านิยม (X_1)	.405	.179	.122	2.268	.074	.054	.756
ปัจจัยความขัดแย้งด้าน ความสัมพันธ์ (X_2)	.738	.078	.807	9.513	.000*	.585	.891
ปัจจัยความขัดแย้งด้าน โครงสร้าง (X_3)	.119	.106	.086	1.123	.262	-.089	.326
ปัจจัยความขัดแย้งด้าน ข้อมูล (X_4)	.602	.139	.465	4.328	.000*	.876	.329
ปัจจัยความขัดแย้งด้าน ผลประโยชน์ (X_5)	.237	.229	.072	-1.035	.000*	.688	.213
SE _{est} = $\pm$.02133 R = .683; R ² =.663 ; Adj. R ² =.663; F = 4254.287; p-value =0.01							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (X2) ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล (X4) และปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .738 .602 และ .237 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม (X1) และปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (X3) ตามลำดับ

3) แนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า : จำเป็นจะต้องมีสัจจะผู้อื่นให้ความเคารพเพื่อถือ เพราะเป็นผู้มีความจริงใจ รักษาคำพูด ไม่โลเลเพราะผู้ยึดมั่นในสัจจะย่อมสามารถจะปฏิบัติหน้าที่อย่างได้ผลทันเวลาและประสบความสำเร็จได้ มีทักษะทำให้คนเราอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันโดยง่ายและรู้จักหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งหลายได้ มีขันติจะทำให้หลีกเลี่ยงจากความเสื่อมจากเหตุต่าง ๆ เพราะมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงอดทนอดกลั้น ไม่มัวเมาไปกับสิ่งเย้ายวนต่าง ๆ เป็นหลักประกันในการสร้างฐานะและชีวิตตนเองการอดทนดังกล่าวเป็นความอดทนเพราะเกิดจากสิ่งเย้ายวนใจที่ได้พบเห็น มีจาคะเมื่อรู้จักการเป็นผู้ให้ ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น นั่นหมายความว่า เกิดความสามัคคีกันไม่ชิงดีชิงเด่นกัน เพราะทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สังคมจะมีความสุขและเกิดความยั่งยืนในชุมชนอย่างสันติสุข

อภิปรายผล

การใช้หลักธรรมาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.46) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเสียสละ ($\bar{X}=3.09$ S.D.=0.68) ด้านการอดทน ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.75) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.62) และด้านการฝึกตน ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศวิกรณ์ เปมสาลี (ตั้งคำ) และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักธรรมาธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักธรรมาธรรม ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ 2) การปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ด้านมั่นคงภายในครอบครัวและด้านสังคมและประเทศชาติ 3) หลักธรรมาธรรมที่นำมาบูรณาการกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ หลักธรรมาธรรมด้านสัจจะ หลักธรรมาธรรมด้านทมะ หลักธรรมาธรรมด้านขันติและหลักธรรมาธรรมด้านจาคะ 4) สร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการบูรณา

การหลักขรวาสธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ การนำหลักขรวาสธรรมไปผูกฝังกับการปฏิบัติในครอบครัว การใช้ตัวกลั่นกรองผ่านทางกาย จิต ปัญญา และสังขมเป็นตัวเชื่อมการสร้างกรอบในการยึดถือธรรมโดยใช้ศีลธรรม (เน้นปฏิบัติ) คุณธรรม (เน้นจิตใจ) และจริยธรรม (เน้น ความรู้) ฝึกปฏิบัติจนนำไปสู่การพัฒนาด้านรู้เท่าทัน (รู้จักตนเอง ปฏิบัติถูกต้อง (ทักษะชีวิต) ตั้งมั่นอยู่ในความดี (ละอายบาปทั้งปวง) และมีสุขภาวะที่ดี (สุขแท้) เพื่อเกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ แก่นแท้ของหลักปฏิบัติตนโดยใช้หลักขรวาสธรรมกับการปฏิบัติตนสู่ความดี งาม และพัฒนาตนสู่ความเจริญแก่ครอบครัว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักขรวาสธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.74) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.62) ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.74) ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.46) และปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.60) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิวะเสน ญาณเมธี (2561) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการความขัดแย้งในพระพุทธศาสนา : วิเคราะห์จากพระไตรปิฎก ผลการวิจัยพบว่า หลักการและกระบวนการจัดการความขัดแย้งในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก ประกอบด้วย 15 วิธีการ ได้แก่ 1) การลงโทษ 2) การบัญญัติพระวินัย 3) การพึ่งพาตนเอง 4) การใช้สติปัญญา 5) การวางตัวเป็นกลาง 6) การใช้อิทธิปาฏิหาริย์ 7) การเผชิญหน้า 8) การหลีกเลี่ยง 9) การเจรจา 10) การประนีประนอม 11) การให้รางวัล 12) การใช้กุศโลบาย 13) การพิสูจน์ความจริง 14) การใช้กฎแห่งธรรมชาติ และ 15) การใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักขรวาสธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (X2) ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล (X4) และปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .738 .602 และ .237 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการใช้หลักขรวาสธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม (X1) และปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (X3) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภรณ์ หลักทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางจัดการความขัดแย้งในชุมชนของคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ตำบลหนองหาน พบว่า ชนิดของความขัดแย้ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งที่ดินทำกิน การแบ่งปันมรดกการลูก้า ที่ดินทำกิน ความขัดแย้งทางการเมืองความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวการเล่นการพนัน และปัญหาการแย่งน้ำเพื่อการเกษตรโดยระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีทั้งในส่วนที่มีความรุนแรง ค่อนข้างรุนแรงและไม่รุนแรง สาเหตุของความขัดแย้งส่วนใหญ่เกิดจากความไม่ลงตัวในผลประโยชน์และความขัดแย้งในด้านความคิดเห็น และผลของความขัดแย้งได้ส่งผลโดยตรงต่อความสัมพันธ์ของคู่กรณีที่เกิดความขัดแย้ง

จำเป็นจะต้องมีสิ่งจะผู้อื่นให้ความเคารพเชื่อถือ เพราะเป็นผู้มีความจริงใจ รักษาคำพูด ไม่โลเลเพราะผู้ยึดมั่นในสิ่งจะย่อมสามารถจะปฏิบัติหน้าที่อย่างได้ผลทันเวลาและประสบความสำเร็จได้ มีหะมาทำให้คนเราอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันโดยง่ายและรู้จักหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งหลายได้ มีขันติจะทำให้หลีกเลี่ยงจากความเสื่อมจากเหตุต่าง ๆ เพราะมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงอดทน อดกลั้น ไม่มัวเมาไปกับสิ่งเฝ้ายวนต่าง ๆ เป็นหลักประกันในการสร้างฐานะและชีวิตตนเองการอดทนดังกล่าวเป็นความอดทนเพราะเกิดจากสิ่งเฝ้ายวนใจที่ได้พบเห็น มีจาคะเมื่อรู้จักการเป็นผู้ให้ ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น นั้นหมายความว่า เกิดความสามัคคีกันไม่ชิงดีชิงเด่นกัน เพราะทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สังคมจะมีความสุขและเกิดความยั่งยืนในชุมชนอย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิลก บุญอิม และพระอธิการสุชาติ จันทสโร (สายโรจน์) (2561) ได้ศึกษาเรื่องพระวาจาธรรม 4: สูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีพุทธ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักพระวาจาธรรมในพระพุทธศาสนา ด้านหลักการครองเรือน ควรปฏิบัติตามแนวความซื่อสัตย์ การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมและเข้าใจถึงความสำคัญของตนที่มีอิทธิพลหรือบทบาทและความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น ด้านหลักการอยู่ร่วมกันในชุมชน ควรปฏิบัติตามแนวความอดกลั้น การฝึกแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี และรู้จักขอบเขตและการแสดงออกของอารมณ์อย่างพอเหมาะ ด้านหลักการทำงานให้สำเร็จ ควรปฏิบัติตามแนวความอดทน การไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาที่ประสบและแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกในเรื่องต่าง ๆ พอเหมาะ ด้านหลักการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ควรปฏิบัติตามแนวความเสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคล เช่นนี้ จะทำให้อยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาทางสังคม เกิดสันติสุขในบุคคล ชุมชนและสังคมแบบยั่งยืน

สรุป

การใช้หลักพระวาจาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเสียสละ ด้านการอดทน ด้านความซื่อสัตย์และด้านการฝึกตน ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักพระวาจาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ และปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม ตามลำดับ

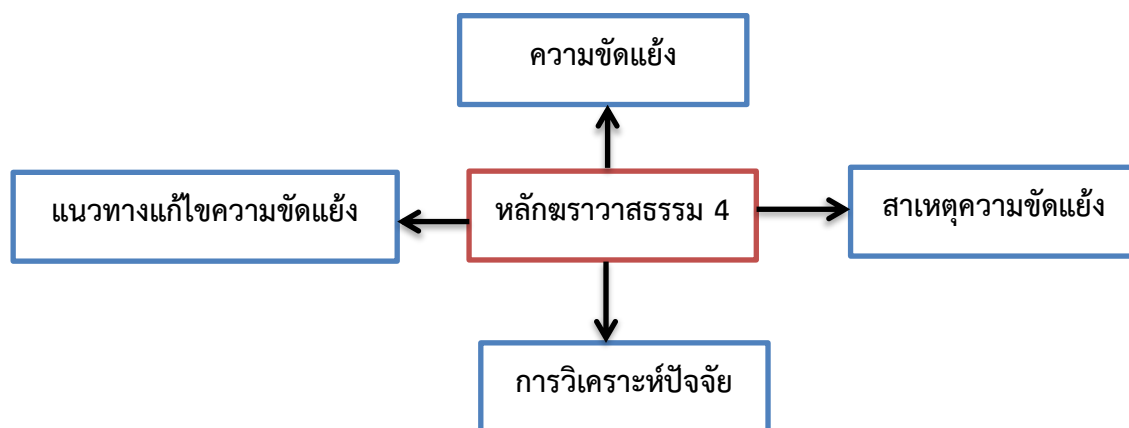
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักพระวาจาธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (X2) ปัจจัยความขัดแย้งด้านข้อมูล (X4) และปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .738 .602 และ .237 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการใช้หลักพระวาจาธรรม 4

เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งด้านค่านิยม (X1) และปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (X3) ตามลำดับ

จำเป็นจะต้องมีสัจจะผู้อื่นให้ความเคารพเชื่อถือ เพราะเป็นผู้มีความจริงใจ รักษาคำพูด ไม่โลเลเพราะผู้ยึดมั่นในสัจจะย่อมสามารถจะปฏิบัติหน้าที่อย่างได้ผลทันเวลาและประสบความสำเร็จได้ มีทมะทำให้คนเราอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันโดยง่ายและรู้จักหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งหลายได้ มีขันติจะทำให้หลีกเลี่ยงจากความเสื่อมจากเหตุต่าง ๆ เพราะมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงอดทน อดกลั้น ไม่มัวเมาไปกับสิ่งเฝ้ายวนต่าง ๆ เป็นหลักประกันในการสร้างฐานะและชีวิตตนเองการอดทนดังกล่าวเป็นความอดทนเพราะเกิดจากสิ่งเฝ้ายวนใจที่ได้พบเห็น มีจาคะเมื่อรู้จักการเป็นผู้ให้ ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น นั้นหมายความว่า เกิดความสามัคคีกันไม่ชิงดีชิงเด่นกัน เพราะทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สังคมจะมีความสุขและเกิดความยั่งยืนในชุมชนอย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักพราวาสธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักพราวาสธรรม 4 เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐ ชุมชน และวัดได้ร่วมมือเพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละด้าน เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ที่จะเป็นการสร้างความสามัคคีของประชาชนในสังคม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของหลายกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ มีการส่งเสริมกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาจิตใจ ทั้งของวัด โรงเรียนและชุมชน เพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ในเรื่องการบูรณาการโครงการให้เข้ากับชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพและความมั่นคงในภายภาคหน้า

2.3 มีกิจกรรมที่เป็นการรวมกลุ่มระหว่าง ภาครัฐ ชุมชน วัด เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่จะเป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนสู่การเพิ่มมูลค่าของสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดความมั่งคั่งของการดำเนินชีวิตรอบด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักธรรมาสน์ 4 มาสร้างเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างความเข้าใจในหลักธรรมของชุมชนสู่การศึกษาเพื่อสร้างฐานการเรียนรู้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วยหลักธรรมที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมให้การดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นมีความเข้าใจแต่ละข้อธรรมแบบง่ายและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

2.2 การใช้ประโยชน์และโทษของหลักธรรมาสน์ 4 นั้นในแต่ละข้อจะมีข้อดีเมื่อปฏิบัติตาม และในอีกด้านก็จะได้รับผล ในแต่ละข้อธรรมนั้นมีทั้งประโยชน์และอีกด้านเสนอเพื่อการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการปลูกศรัทธาในตัวบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ควรศึกษาการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีภายในชุมชน และปัจจัยที่สร้างความขัดแย้งในสังคมปัจจุบันพร้อมวิธีการจัดการปัญหาด้วยศาสตร์ร่วมสมัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3.2 ควรศึกษาการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนในชุมชน เพื่อที่จะเป็นการลดปัญหาความขัดแย้ง และบทบาทภาครัฐในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง เพื่อที่จะเป็นรูปแบบและมีการทดลองปรับปรุงให้มีแบบแผนที่สามารถใช้ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งได้ภายในชุมชน

3.3 ควรศึกษาการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการจัดการปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งจะเป็รูปแบบของการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไรให้เกิดผลกับประชาชนในการจัดการปัญหาในชุมชนแต่ละด้านอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์บัญชา.(2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ:

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

คณะทำงานและคณะอนุกรรมการ. (2557). คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และ

- คำสั่งที่เกี่ยวกับพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ดิลก บุญอิม และพระอธิการสุชาติ จันทสโร (สายโรจน์). (2561). ขรวาจาธรรม 4: สูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีพุทธ. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(2), 338 – 352.
- พัชรภรณ์ หลักทอง. (2560). สภาพปัญหาและแนวทางจัดการความขัดแย้งในชุมชนของคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาศิวกรณ์ เปมสีโล (ตั้งคำ) และคณะ. (2561). การบูรณาการหลักขรวาจาธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 3(2), 44 – 62.
- พระครูสุตวุฒิคุณ (ญาณวฑฒโน สุขหนูน. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในไทยแลนด์ 4.0. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(2), 245 – 254.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยจิตวิทยาแบบยั่งยืน, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- สุภัทร รัตนบุรี และคณะ. (2563). การบริหารความขัดแย้ง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และแนวทางการบริหารความขัดแย้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(7), 46 – 60.
- Morris, C. (2004). Conflict in Health Care Settings: The Role of Apologies." Part of a workshop on Managing Conflict in Health Care Settings: Principles, Practices, Policies" King Prajadhipok's Institute, Bangkok.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.